

Poročilo o oddaji Tarča, 5. 2.: »Oddaja v večini primerov služi zgolj kot oder za politična obračunavanja«

1. ODZIVI OBČINSTVA

Varuhinja je prejela osem odzivov na oddajo [Tarča: Tokovi državnega denarja](#), ki je bila na sporedu 5. februarja. Primeri odzivov:

»Pa smo jih, kajne, Erika? Pričakovanje, razočaranje in politična agitacija. Govorim o Tarči z dne 5. 2. 2026, posvečeni »tokovom državnega denarja«. Po oddaji sta si Žan Mahnič (SDS) in Aleksander Reberšek verjetno z zadovoljstvom pripela medaljo – eden z občutkom, da je »zmlel« politične nasprotnike, drugi z obveznim »jaz tudi«. Oba v pričakovanju pohvale gospodarja in novih volilnih točk na desnici.

RTV Slovenija je ob prenovi Tarče obljubljala premik: manj senzacionalizma, več strokovnosti, umirjena razprava o nepravilnostih. Politiki naj bi bili vabljeni predvsem takrat, ko so klicani na odgovornost. Naj bo – vsaka sprememba potrebuje čas. Toda ta oddaja je kljub temu preveč zdrsnila v politično agitacijo. Takšno, ki ustvarja vtis, da so novinarski standardi podrejeni strankarskim interesom desnice.

Žan Mahnič je znan po ostri, pogosto žaljivi retoriki. Osebni napadi, podcenjevanje in zaničevanje niso izjema, temveč pravilo. Njegove izjave pogosto ustvarjajo vsaj vtis sovražnega govora, hkrati pa nevarno normalizirajo nasilje: od pozivov k oboroževanju do izjav, da »prekoračen silobran ne bi več obstajal«, in napovedi urada za deportacije nezakonitih migrantov. Aleksander Reberšek uporablja mehkejši ton, a ostaja ujet v isto ideološko matrico »mi proti njim«, kjer se kompleksne teme zreducirajo na vrednostne boje.

Vprašanje je preprosto: ali sta bila v Tarčo povabljena zato, da bi prevzela odgovornost za napake ali sporne odločitve svojih strank? Čeprav zanju samokritičnost ni ravno značilna? Nasprotno – voditeljica Erika Žnidaršič je pogosto dopuščala, da se je razprava prevesila v politično agitacijo, ne da bi jo jasno ustavila, jo vrnila k dejstvu ali zaščitila odsotne.

Gledali smo neuravnoteženo oddajo. Izgovor »vabili smo jih, a niso prišli« tu ne zdrži. Tamara Vonta je že prej jasno povedala, da zaradi pritiskov in celo groženj s smrtjo do sprejetja končnega poročila komisije ne bo več javno komentirala.

In kaj je ostalo od osrednje teme oddaje? Uvodni novinarski prispevki so ustvarjali vtis, da je vsako oglaševanje državnih subjektov že skoraj koruptivno dejanje. Številke so bile predstavljene brez časovnega in vsebinskega konteksta, odzivi podjetij izpuščeni ali selektivno interpretirani. Razlika med oglaševanjem v tržno relevantnih medijih in politično pristranskimi trobili je izginila. Namesto razlage smo dobili namigovanje. Namesto razločevanja posploševanje. Namesto razumevanja medijskega prostora moraliziranje.

Če bi sledili tej logiki, bi morali državni subjekti pred volitvami preprosto prenehati oglaševati – kot da to ne bi imelo nobenih posledic za medije, ki se že leta spopadajo z eksistenčnim krčenjem. To ni bila Tarča, kakršno so obljubljali. In njeno sporočilo? Vsi so isti, le da so nekateri še slabši od drugih. Pa niso vsi isti.» (P. J.)

»Oglašam se vam kot zvest gledalec javne televizije, saj menim, da je vloga RTV Slovenija v današnjem času, ko smo preplavljeni z neresnicami v komercialnih medijih, ključna. Od javnega servisa pričakujem novice, ki so poglobljeno raziskane, kredibilne in podane na profesionalen način. Žal pa ugotavljam, da se oddaja Tarča od teh standardov močno oddaljuje. Moja pritožba se nanaša na naslednje točke:

- Slog oddaje in javni interes: Menim, da trenutni slog oddaje ne sodi na javni medij. Namesto poglobljene analize in iskanja rešitev, se oddaja pogosto sprevrže v polje osebnih obračunavanj.
- Izbor gostov in kultura dialoga: Vodstvo RTV je pred časom podalo informacijo, da v oddaji ne bodo več vabljeni politiki, ki namesto argumentirane razprave zgolj tekmujejo v diskreditacijah in blatenju brez pravih dokazov. V praksi se zdi, da se to pravilo v Tarči ne upošteva.
- Vloga voditeljice: Opaziti je, da voditeljica s svojim načinom vodenja takšne konflikte celo spodbuja oziroma v njih uživa, namesto da bi jih kot moderatorka javne televizije umirjala in zahtevala dosledno argumentacijo.
- Izguba kredibilnosti: Kot gledalec se trudim zadeve pogledati z več zornih kotov, vendar trenutna zasnova oddaje ne omogoča več uravnoteženega informiranja.

S takšnim pristopom RTV izgublja svojo osnovno poslanstvo in kredibilnost kot neodvisen in uravnotežen medij. Verjamem v pomembnost naše RTV, zato upam, da boste v okviru svojih pristojnosti pritožbo preučili in predlagali ukrepe, ki bodo oddajo Tarča vrnili v okvirje profesionalnega in spoštljivega javnega obveščanja. Prav tako opažam močno neravnovesje pri izboru tem. Kot državljani se soočamo s številnimi perečimi problemi na področju socialne varnosti, zdravstva in vsakodnevnega preživetja, ki bi si zaslužili poglobljeno raziskovalno obravnavo. Namesto tega se zdi, da oddaja v večini primerov služi zgolj kot oder za politična obračunavanja. Pričakujem, da bi javni medij v oddaji, kot je Tarča, več prostora namenil vprašanjem, ki so ključna za kakovost življenja državljanov, namesto da se osredotoča na ozke politične spore, ki ne prinašajo nobenih konkretnih rešitev.« (A. K.)

»Odzivam se na - spet je poskrbljeno za aktualne teme - Tarčo (5. 2.). In kaj me je zmotilo? Ne bom preveč kritiziral. Ne morem se strinjati z izjavo Tamare Vonta v oddaji Tarča, da vladajoča koalicija nima svoje televizije, medtem ko stranka SDS pa da jo ima. Seveda jo ima (koalicija) – našo nacionalno /.../ Veliko se govori o Žanu Mahničju v oddaji. Tega možakarja je treba razumeti. Ker je Robert Golob izjavil, da bomo ilegalne migrante naredili za legalne, je Žan Mahnič seveda odgovoril. In mislim, da ima pravico odgovoriti. Mora biti neko ravnotežje. /.../« (M. D.)

»S takšnimi Tarčami si ga. Erika in njena čudovita ekipa žagate vejo, na kateri sedite. Včerajšnja oddaja bi bolj spadala v obdobje po volitvah. Vsebina in argumenti so bili lepo predstavljeni /.../. Oddaji je odmerjen prekratek čas. Pogosto se po oddaji počutim gola in bosa. Je dovolj, da se samo kritizira in ne nakaže rešitev? Ali je prav, da je oddaja neuravnotežena glede na prisotnost govorcev? Če se ne da dobiti udeleženi z obeh polov, bi bilo dobro poskrbeti za udeležbo tistih, ki bodo komentirali vsebino dela raziskovalnih novinarjev. Vsebine raziskovalnih novinarjev naj

bi razlagali strokovnjaki, seveda nepristranski, prizadeti pa naj se zagovarjajo pred pristojnimi institucijami.» (M. B. K.)

2. ODZIVI UREDNIKA IN ODOGOVORNE UREDNICE

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

Oba poslanca, ki sta gostovala v oddaji, sta bila tam, da odgovarjata na očitke o nepravilnostih, ki sta jih deležni njuni stranki in so bili predstavljeni v prispevku. To je bilo jasno iz vprašanj, ki jima jih je postavljala voditeljica. Prav tako ju je v oddaji tudi opozorila, da nista odgovarjala na zastavljena vprašanja.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž

Tudi znotraj uredništva Informativnega programa smo v oddaji Tarča, 5. 2, zaznali odstopanja predvsem od Poklicnih meril in načel novinarske etike, pa tudi PPN 2026 in Programskih standardov RTV.

ODGOVOR VARUHNJE

Čeprav je od pritožb in mnenj gledalcev minilo že več kot 20 delovnih dni, v katerih bi jim morala poslati podroben odgovor in mnenje na njihove očitke oddaji, tega žal še ne morem storiti.

Pravilnik o delovanju varuha sicer v 9. členu določa, da varuh pritožbe »**po lastni presoji** odstopa v predhodno obravnavo pristojnim osebam, uredništvom ali drugim enotam zavoda«. Toda ta pravilnik je že zelo star in v tem delu **neusklajen z novelo Zakona o RTV Slovenija**, ki v členu 16 (2) navaja: »Svet ne sme posegati v posamezne dele programa pred objavo in sprejemati odločitev ali stališč, ki so povezana z objavo delov programa. Svet vodi razpravo **o objavljenih delih programa le na podlagi poročil varuha, ki vključujejo odziv odgovornih urednikov in avtorjev.**«

Ta člen je bil v zakon vključen zaradi varovanja novinarske in uredniške avtonomije, da bi preprečil obravnavo posameznih delov programa, ne da bi programski ustvarjalci pred tem imeli možnost, da utemeljijo svoje novinarske in uredniške odločitve.

Ta zakonska določba pa varuhinji nalaga, da za vse pritožbe, za katere predvideva, da bo o njih razpravljala tudi Svet RTV Slovenija, pridobi podroben odziv uredništva in avtorjev. Odgovora, ki sem ju prejela, ne vsebujeta dovolj pojasnjenih in utemeljenih odzivov na očitana odstopanja od poklicnih meril in programskih standardov, da bi varuhinji omogočala verodostojno in celovito strokovno presojo oddaje. Brez te pa ne morem pripraviti poštenega in strokovno neoporečnega poročila.

Zato sem gledalcem najprej poslala pojasnilo o tem, da jim celovitega odgovora še ne morem dati in da jim bom poročilo s presojo oddaje poslala takoj, ko bom prejela ustrezne utemeljitve. Glede na to, da tudi programski standardi za programske ustvarjalce v točki II 5 (Odgovornost) določajo, da so »**bistvene sestavine odgovornosti popravljanje lastnih napak, pojasnjevanje uredniških dilem in odločitev ter dialog z občinstvom**«, že tretjič pozivam Informativni program TV Slovenija, da podrobno pojasni domnevna odstopanja od programskih standardov in poklicnih meril.

Na vnovični poziv varuhinje, da se podrobneje opredelita do očitkov gledalcev glede kršenja programskih standardov in poklicnih meril, je varuhinja prejela odgovora urednika oddaje Tarča in odgovorne urednice Informativnega programa:

Urednik oddaje Tarča Boštjan Kogovšek

Oddaja, predvajana 5. februarja, ni bila v nasprotju s programskimi zasnovami oziroma Programsko-produkcijskim in poslovnim načrtom 2026. Oba poslanca, ki sta gostovala v oddaji, sta bila tam, da odgovarjata na očitke o nepravilnostih, ki sta jih deležni njuni stranki in so bili predstavljeni v prispevku. To je bilo jasno iz vprašanj, ki jima jih je postavljala voditeljica.

Ob obeh poslancih, predstavnikih strank SDS in NSi, ki jih ugotovitve preiskovalne komisije bremenijo obvodnega financiranja, smo v studio povabili tudi predsednico preiskovalne komisije Tamaro Vonta, ki pa je 10 dni po vabilu v oddajo v četrtek, 5. 2., popoldan sporočila, da je ne bo.

V oddaji so gostovali še dr. Robert Ličen, izkušeni nadzornik in menedžer, ki je v oddaji predstavil svoje izkušnje s sponzoriranjem, ekonomist in nekdanji gospodarski minister dr. Maks Tajnikar (kompetenc jima ne moremo oporekati) ter dolgoletna novinarka financ Petra Sovdat z aktualno osebno izkušnjo, ko jo je gospodarstvenik Joc Pečecnik spraševal, ali si je s svojimi stališči do vladnih potez glede delitve dobička zaslužil naslovniko.

V studio smo povabili- direktorje družb – krovnega upravljavca SDH-ja Žiga Debeljaka, ki je sicer tudi prvi nadzorni Telekom in Gen energije, direktorico Gen Energije Nado Drobne Popovič, direktorja Gen i-ja Maksa Helbla, direktorja Darsa Andreja Ribiča, direktorja Eles Aleksandra Mervarja. Nihče od omenjenih v oddajo ni želel priti, da bi javnosti pojasnil očitke o tem, ali se denar državnih družb namenja tudi za plačevanje politične propagande in provizij. Vprašanjem pred javnostjo so se torej izognili.

Poanta oddaje je bila jasna in razumljiva.

Glede prvega prispevka:

Omenimo na primer: What is state advertising, and why is it a problem for media freedom?

<https://share.google/RwxQJxzXzqH3aWYVv>

https://epd.eu/content/uploads/2023/11/EMFA_openletter_nov_2023_transparency.pdf

Milosavljevič (izjava iz prispevka): "Brez državnega oglaševanja, brez državnih pomoči bi številni (mediji) že propadli. To pa seveda tudi pomeni, da so dovzetnejši ali šibkejši, ko gre za pogovor in ko gre tudi za vlogo države, ki jim lahko determinira ali diktira ne samo oglaševalski denar, ampak prek njega tudi vsebine, o katerih ti mediji lahko poročajo," poudarja Marko Milosavljevič.

<https://www.rtvsl.si/slovenija/kdo-omogoca-tokove-denarja-v-medije-in-zasebna-podjetja-povezana-s-politiko/772528>

Ministrstvo za kulturo (odgovor na novinarsko vprašanje, 29. januar 2026):

»Tudi na ministrstvu ocenjujemo, da manjše naklade, manj občinstva in upad oglaševanja v tradicionalnih medijih lahko pomenijo večje tveganje za ekonomske pritiske oglaševalcev na uredniške odločitve v medijih. Nova medijska zakonodaja zato prinaša več novih varovalk in ukrepov za krepitev uredniške avtonomije. Zakonska zahteva po preglednosti državnega oglaševanja denimo zamejuje skušnjave politike, da bi z nepreglednim ali neutemeljenim

oglaševanjem bodisi poskušala disciplinirati medije (grožnje z umikom oglaševanja) ali financirati politično propagando (vzdrževati lastne medije, ki na trgu ne bi preživel). Nove sodobne oblike finančnih pomoči za medijsko panogo pa bodo medijem pomagale, da tudi v zaostrenih tržnih okoliščinah delujejo v interesu javnosti (celovito obveščanje, omogočanje javne razprave in kritike).«

Ministrstvo naj bi na ta problem odgovorilo z večjim državnim subvencioniranjem medijev prek Zakona o medijih, ampak, kot pravi Milosavljević (26. marec 2025):

»Bodimo jasni. Zakon ni dober in zakon novinarjem ne zagotavlja skoraj ničesar. Zagotavlja predvsem denar lastnikom. To je predvsem pomembno za politiko, ki si na ta način lahko pridobi naklonjenost lastnikov in določenih medijev v letu pred volitvami. To je osnovna kalkulacija, pravzaprav, tega zakona.«

<https://365.rtv slo.si/arhiv/odmevi/175119863>

Kot smo izpostavili v oddaji, se dejstva, da ta sporna praksa obstaja, zavedajo tudi politiki. Pogosto namreč posluževanje te prakse očitajo politični konkurenci. (Pri svoji politični opciji seveda očitke o tem zanikajo.)

Poleg tega je treba opozoriti na posnetke, objavljene na spletni strani anti-corruption2026.com, na kateri številni vplivni posamezniki opisujejo sporno uporabo (oglaševalskega) denarja) za vpliv na vsebino medijskega poročanja.

<https://www.anti-corruption2026.com/appendix-6/>

Glede drugega prispevka

Sum nepravilnosti je bil jasno opisan. Vprašanje, kdo organizira in plačuje lažne spletne profile, ki hvalijo Svobodo, vlado, premierja Roberta Goloba in njegovo soprogo Tino Gaber Golob, je zagotovo v javnem interesu. Gre za politično propagando, za katero ni jasno, kdo jo plačuje. Podjetje DC Limited, ki očitno organizira te lažne profile, namreč ne sodeluje s Svobodo. Tako namreč trdijo v Svobodi in tudi v DC Limited. Sodeluje pa z državnima podjetjema DARS in Gen-i Sonce. Obe podjetji pa očitno popolnoma obvladujeta Robert Golob oziroma Svoboda. Zato je tako pomembna v prispevku razkrita informacija, da sta Robert Golob in Tina Gaber Golob v družbi predsednika uprave DARS-a in Antona Krkoviča iz podjetja Gen-i obiskala hotel, ki je v lasti očeta direktorja DC Limited Mihe Piškurja. Tja naj bi ju povabil prav Miha Piškur. In, nenazadnje, spet je treba spomniti na posnetke, objavljene na spletni strani anti-corruption2026.com. Več vplivnih posameznikov na teh posnetkih trdi, da Robert Golob trdno obvladuje Gen-i in da Svoboda obvladuje DARS.

O spremembi Tarče glede na preteklo leto, PPN: »Tedenska oddaja Tarča bo stremela k še več oddajam z elementi preiskovalnega novinarstva, cilj pogovorov v studiu pa so strokovne in umirjene razprave v skladu s poklicnimi merili in načeli novinarske etike, s poudarkom na gostih, ki lahko osvetlijo vzroke in opozorijo na morebitne sistemske težave in pomanjkljivosti. Politiki bodo gostovali predvsem takrat, ko bodo klicani na odgovornost, ne pa kot komentatorji

dogajanja. Bistvo bo torej preiskovalno novinarstvo, iskanje rešitev, ne toliko polemična studijska razprava.«

Čeprav PPN ne določa, da lahko politiki gostujejo samo, ko so klicani na odgovornost, je dejstvo, da sta politika, ki sta gostovala 5. 2., gostovala zato, ker sta bila klicana na odgovornost.

Dejstva, da je bilo bistvo oddaje 5. 2. preiskovalno novinarstvo, pa ni treba posebej izpostavljati. To izhaja že iz zgoraj navedenega.

Dejstva, da je oddaja 5. 2. opozarjala na sistemski problem financiranja medijev in politične propagande ter prepletenosti med politiko, državnimi podjetji in mediji, pa tudi ne.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Polona Fijavž

Po pozornem branju kritičnih odzivov gledalcev ugotavljam, da ti delno zajemajo tudi moje očitke, ko govorimo o spoštovanju programskih standardov in Poklicnih meril. Pri tem gre moja uredniška analiza izključno na vsebino oddaje, kot je bila objavljena, in ne na ravnanja programske ekipe – slednje je del naše notranje komunikacije, o čemer smo v zadnjih tednih veliko govorili.

1. Za konkretno oddajo ocenjujem, da niso bile spoštovane nekatere osnovne zaveze – manj senzacionalizma in več strokovnosti, strokovna in umirjena razprava o nepravilnostih, ter iskanje rešitev o obravnavni tematiki. Namesto fokusirane razprave o »tokovih denarja državnih podjetij v medije in zasebna podjetja, povezana s politiko« so se izhodiščni prispevki in studijski govorci osredotočili na nizanje prevelikega števila zgodb, brez jasne rdeče niti. Ustvaril se je vtis velikih nepravilnosti na vseh področjih, ne da bi za vsako zadevo posebej postregli s preverjenimi, natančnimi podatki, razprava je bila zato zelo široka in splošna, vsak govorec je lahko navedel še neko nepravilnost, ne da bi jo moral utemeljevati ali dokazati. Ustvaril se je vtis, da je z državnim oglaševanjem narobe prav vse, ne da bi povedali, kaj državno oglaševanje sploh je in kateri del je morda problematičen. Vsako državno oglaševanje še ni koruptivno dejanje. Nizali so se očitki, namigi, ki so se izrekli kot splošno znana in potrjena dejstva. Pri preiskovalni oddaji morajo biti zbrani preiskovalni podatki, ki stojijo sami po sebi, tudi ob neidealni studijski zasedbi. Tu pa se je težišče preiskovalne oddaje preselilo v studio, breme ugotovitev se je prepustilo govorcem, ki za obravnavano temo niso kompetentni.
2. Glede zasedbe gostov: zavedam se odvisnosti od pripravljenosti gostov, da komentirajo občutljive tematike, kljub temu pa pri gostih, ki so nastopili v oddaji – torej nepolitičnih- ni bilo jasno, ali gre za splošne komentatorje na oglaševanje kot tako ali pa so bili vabljeni z namenom poglobitve in razjasnitve konkretne teme, saj z ničemer niso izkazovali kvalificiranosti za poglobitev in razjasnitev konkretne, zelo kompleksne teme. Kdo med njimi je sploh strokovnjak za državno oglaševanje ali pa ima s tem neposredne izkušnje? Na vse to ni jasnih odgovorov. Po drugi strani pa so gostje iz politike, ki naj bi bili klicani na odgovornost, nedefinirano in široko zastavljeno razpravo izkoristili za politično obračunavanje, preusmerjali pozornost na drugo stran in nenadzorovano obračunavali s tistimi, ki jih v studiu ni bilo. To obračunavanje ni bilo samo na splošni, politični ravni, običajni za medstrankarsko debato, ampak so se spuščali tudi na osebno raven. Pri tem ni bilo

spoštovano zlato pravilo vodenja pogovornih oddaj, da je treba preprečiti osebna obračunavanja z ljudmi, ki se zaradi odsotnosti ne morejo braniti sami. Pri tem ne govorimo o običajni kritiki, ki je seveda dopustna in pričakovana, ampak za njeno zlorabo.

3. V studijski razpravi je bilo zlasti enemu gostu, poslancu največje opozicijske stranke, omogočeno ex katedra predavanje po lastni agendi. Prav tako je predvajal posnetek s Pop TV, ko se mu je to zazdelo primerno. Nihče ga ni ustavil. Pravilo poglobljenih debat bi moralo biti distanca do teme, distanca do sogovornikov in vedno znova usmerjanje sogovornikov na predstavljene podatke in dejstva. Tu pa se je ustvaril vtis, da je vsaj eden od dveh političnih gostov tam zato, da pove, kar se je namenil povedati, pri čemer mu je bilo le bežno oporekano. Prav je, da v oddajah pojasnimo, da so tisti, ki bi morali javnosti odgovarjati na obtožbe o svojih ravnanjih in porabi javnega denarja, odklonili sodelovanje v oddaji. Odsotnost nosilcev oblasti pa ne more biti alibi za obtožbe kar tako. V kvalitetni pripravi oddaje bi morali zbrati dovolj podatkov in gradiva, da se kljub odsotnosti predstavnikov oblasti, zagotovi kakovostna razprava, ne pa da se manko nadomesti s kritiziranjem njihove odsotnosti.
4. Vse te ključne ugotovitve se da povezati s konkretnimi standardi in poklicnimi merili, kar boste verjetno naredili vi.

3. MNENJE VARUHIJNE

ODGOVOR VARUHIJNE

Varuhinja sem po ogledu oddaje in preučitvi odgovorov presojala oddaja po več merilih:

1. SKLADNOST PREDVAJANE VSEBINE Z VSEBINSKO ZASNOVO IN ŽANROM

Na spletni strani oddaje Tarča je oddaja opisana tako:

»Tarča: pogovorna informativna oddaja z dolgo tradicijo in novimi pristopi.

Osrednja informativna pogovorna oddaja Televizije Slovenija je kritična, odmevna, preiskovalna, udarna in načelna, brez izjem.

Ustvarjajo jo voditeljica Erika Žnidaršič, ter novinarji Žan Dolajš, Anja Šter, Klemen Košak, Vanja Gligorović in Mateja Cankar. Urednik je Boštjan Kogovšek, redaktorica in raziskovalka pa Ana Bajuk.«

V PPN 2026 pa je glede Tarče o njeni zasnovi in ciljnem občinstvu zapisano:

»Preiskovalna, ne polemična oddaja, v kateri razkrivamo in preiskujemo nepravilnosti, ki jih dopolnimo s preudarno razpravo s pomembnimi strokovnjaki in poznavalci problematik. Oddaja je namenjena splošni javnosti.«

Kot dodano vrednost Tarče PPN navaja: »Iskanje rešitev ključnih družbenih, političnih, socialnih in gospodarskih problemov.«

V spremnem opisu Informativnega programa TV Slovenija je med napovedanimi spremembami za leto 2026 odgovorna urednica IP zapisala: »Tedenska oddaja Tarča bo stremela k še več oddajam s prvinami preiskovalnega novinarstva, cilj pogovorov v studiu pa so strokovne in umirjene razprave v skladu s poklicnimi merili in načeli novinarske etike, s poudarkom na gostih, ki lahko osvetlijo vzroke in opozorijo na morebitne sistemske težave in pomanjkljivosti. Politiki

bodo gostovali predvsem takrat, ko bodo klicani na odgovornost, ne pa kot komentatorji dogajanja. Bistvo bo torej preiskovalno novinarstvo, iskanje rešitev, ne toliko polemična studijska razprava.«

Med opisom oddaje in zapisanim v PPN-ju je veliko stičnih točk, ni pa popolnega ujemanja. Opisa oddaje Tarča je na spletni strani že več let enak in se s spremembo, ki jo je Tarči določil nov PPN; ni spremenil. Ker je veljavni akt za vse oddaje tudi glede vsebinske zasnove PPN, jo torej primerjam z opisom iz PPN-ja.

Menim, da je preiskovalni vidik, razkrivanje in preiskovanje nepravilnosti, Tarča 5. 2. 2026 uresničila z obema preiskovalnima člankoma (prvi dolg 10'54", drugi 8'58"). Prvi, avtorice Anje Šter, je razkril več nepravilnosti v obvodnem financiranju strank v zadnjih letih, v več vladah, na obeh političnih polih, pri več strankah (SDS; NSi, stranke koalicije); z navajanjem konkretnih vsot za oglaševanje in s povezavami med oglaševanjem v medijih in vplivu na te medije s strani podjetij, strank in države. Drugi prispevek, avtorja Klemna Košaka, je razkril domnevne povezave med dopustovanjem predsednika vlade in drugih pomembnih oseb v državi s promocijami vladnih ukrepov in strank vladne koalicije na družbenih omrežjih.

Drugega vidika vsebinske zasnove, dopolnitev ugotovitev s preudarno razpravo s pomembnimi strokovnjaki in poznavalci problematik, oddaja ni uresničila v celoti, predvsem zaradi pomanjkljive sestave gostov. Kot pomemben poznavalec povezav med podjetji, mediji in politiko ter za (ne)tržno logiko oglaševanja podjetij v državni lasti je nastopil dr. Robert Ličen, delno je to vlogo upravičila novinarka Petra Sovdat s prikazom sodelovanja medijev in podjetij, skoraj v ničemer dr. Maks Tajnikar. Manjkala je strokovna razprava, ki bi še jasneje določila povezave med mediji in podjetji v državni lasti, vladnimi strukturami in strankami, odvisnost medijev od kapitala in oblasti ter zlorabo oblasti za vpliv na neodvisnost medijev (vse na splošno, nikakor ne samo v eni vladi ali mandatu).

1. FOKUS ODDAJE

Fokus oddaje so bili tokovi javnega denarja, namenjeni medijem z namenom ustvarjanja boljšega javnega mnenja o vladi in strankah (v več mandatih) in obvodnemu financiranju strank. Tema je bila aktualna, saj je sovpadala z vmesnimi ugotovitvami parlamentarne preiskovalne komisije o prikitem financiranju strank. **Ta fokus je bil primerno zapisan v naslovu oddaje in razviden iz poteka večine prvega dela oddaje (do 37. minute).**

Manj razviden je bil fokus oddaje v uvodnih minutah oddaje in v zadnjem delu oddaje (od 37. minute dalje). Oddaje se je začela z vprašanjem, ali smo na pragu nove afere in »ali se je predsednik vlade le nekaj mesecev po aferi Karigador zapletel v nove sporne počitnice, tokrat na dalmatinskem otoku Ugljanu, v hotelu družine podjetnika, ki v tem mandatu posluje z državnima podjetjema Gen-I in Dars?« V uvodu je bila le skopo nakazana povezava med dopustovanjem predsednika vlade in podjetji, ki promovirajo njegovo delo na družbenih omrežjih. V zadnji tretjini oddaje (od 37. minute dalje) so bile v prispevku te povezave sicer podrobno predstavljene, a za televizijski medij skoraj preveč podrobno, da bi jih običajen gledalec zlahka razumel in dojel bistvo sporočila oziroma zlahka prepoznal spornost delovanja

nosilec tega delovanja. Tudi gostje v studiu (predvsem zaradi pomanjkljive sestave, delno tudi zaradi vprašanj) niso prispevali k fokusiranosti tega dela oddaje, saj so vsebine segale od pristojnosti nadzornih svetov in upravljanja podjetij v državni lasti do političnega vpletanja na volilne kampanje in druge oblike vplivanja na medije.

2. SESTAVA GOSTOV

Glede sestave gostov sem preverila dvoje: spoštovanje nove vsebinske zasnove Tarče, po kateri so politiki vabljeni predvsem takrat, ko bodo klicani na odgovornost, ne pa kot komentatorji dogajanja, in spoštovanje Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija v točki 9.3 Gostujoči komentatorji, ki navaja:

»Gostujoči komentatorji že po definiciji predstavljajo svoje sodbe (stališča, mnenja) o javnih zadevah. Glede na njihovo vlogo RTV Slovenija kot ustanova javnega servisa ne bo vedno soglašala z mnenji teh komentatorjev. Hkrati pa se bo trudila, da z njihovim izborom zagotovi najširšo predstavitev pluralnih mnenj o še tako spornih dogodkih ali temah in da, ko je to pomembno, predstavi stališča in mnenja z različnih območij v državi. **RTV Slovenija si bo dosledno prizadevala povabiti komentatorje, ki so znani po tem, da lahko povejo strokovno mnenje, izhajajoče iz natančnih informacij.** /.../«

V uvodu oddaje je voditeljica navedla, koga so vabili v oddajo in je vabilo zavrnil. V oddaji so sodelovali poslanec NSi Aleksander Reberšek, poslanec SDS Žan Mahnič, nekdanji član več nadzornih svetov dr. Robert Ličen, novinarka Financ Petra Sovdat in ekonomist, tudi nekdanji član več nadzornih svetov dr. Maks Tajnikar.

Sestava gostov za vsebino oddaje ni bila optimalna.

Pomanjkljiva je bila sestava politikov, ki bi odgovarjali na očitke, saj sta bila v tej vlogi samo dva politika, tretja, Tamara Vonta, ali nekdo drug iz Svobode, je sodelovanje zavrnila. V oddaji so to primerno pojasnili, skladno s točko 5.3.2 Poklicnih meril (Zavrnitev sodelovanja v oddaji), ki navaja: »Vsakdo ima pravico odkloniti sodelovanje v oddajah. Kadar je to nujno, je treba o tem poročati in poslušalcem in gledalcem pojasniti, zakaj nekdo ne sodeluje v oddaji.«

Ta manko je bil delno tudi nadomeščen z izjavami Tamare Vonta v prispevkih in med oddajo, vendar seveda ni bil enakovreden nastopu v oddaji.

Gostovanje drugih dveh politikov je bilo sicer utemeljeno, saj je bilo v prvem prispevku navedenih več očitkov njuni stranki. Je pa bila minutaža, ki sta jo imela, predolga glede na količino in pomen očitkov in drugih vsebinskih vidikov oddaje. V uro in minuto dolgi oddaji je Reberšek govoril 3'42", kar sicer samo po sebi niti ne bi bilo preveč, če bi v tem času odgovarjal samo na očitke, vendar je čas v precejšnji meri izkoristil za (politično) komentiranje drugih strank. Še večji odmik je bil pri Žanu Mahniču, ki je govoril 8'39", od vseh gostov v oddaji največ in tudi ob odgovorih na očitke **veliko časa namenil obračunavanju s strankami koalicije.** Voditeljica je oba pri tem sicer ustavljala in usmerjala na očitke, vendar ne vedno uspešno.

Pomanjkljiva je bila tudi sestava gostov, ki so bili vabljeni kot strokovnjaki in poznavalci problematike. Kot sem navedla že v točki 1, sta bila primerna gosta nekdanji član nadzornih svetov dr. Robert Ličen in novinarka Petra Sovdat, slabše dr. Maks Tajnikar (kar pa je bilo težko

vnaprej predvideti). **Manjkal pa je še najmanj en gost**, ki bi jasneje določil povezave med mediji in podjetji v državni lasti, vladnimi strukturami in strankami, odvisnost medijev od kapitala in oblasti ter zlorabo oblasti za vpliv na neodvisnost medijev (vse na splošno, nikakor ne samo v eni vladi ali mandatu). **Sestava gostov torej ni bila napačna, temveč pomanjkljiva.**

3. VODENJE ODDAJE

Glede vodenja oddaj sta v poklicnih merilih dve pomembni točki.

Točka 9.1 (voditelji oddaj) navaja: »Voditelji oddaj se morajo do drugih sodelujočih vesti vljudno in spoštljivo. Ne smejo biti kritični ali zahtevni do enih, do drugih pa spravljivi in njim naklonjeni. Bistveno je tudi, da ohranijo svojo verodostojnost, tako da se izogibajo izražanju svojih osebnih stališč pri vodenju pogovorov ali okroglih miz in pristranskosti pri izbiri vprašanj.«

Točka 5.6, ki določa pravila vodenja intervjuja, pa med drugim: »/.../Ko sogovornik izrazi polemična stališča, jih je treba med pogovorom razjasniti. Nosilci javnih funkcij ali tisti, ki si to prizadevajo postati, ali tisti, ki zagovarjajo ali kritizirajo neko politiko, morajo biti nagovorjeni spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. Novinarji RTV Slovenija morajo delovati profesionalno: iskati odgovore, razmejiti razne dileme. Neprijazno nastopanje in vidna čustvena navezanost na eno stran v pogovoru ni znamenje profesionalnosti./.../ Kadar se uredniki odločijo, da v posameznih oddajah intervjuvajo osebo ali osebe, ki izražajo skrajna stališča o določenih vprašanjih, so dolžni v naslednjo enako oddajo povabiti k intervjuju tudi osebo ali osebe, ki izražajo nasprotna stališča. /.../«

Glede obeh točk menim, da ju je voditeljica spoštovala s primernim odnosom do vseh sogovornikov. Do obeh gostov politikov je bila sicer kritična in je večkrat ponovila vprašanje ali ju poskušala ustaviti, vendar je glede na tip oddaje in na nosilce javnih funkcij to pričakovano in utemeljeno.

Glede **točke 5.6** pa menim, da jo moramo v delu, ki govori o posegu voditeljice, presojati tudi **skupaj s točko 1.8**, ki govori o pravičnosti (»Novinarji in uredniki RTV Slovenija morajo pri poročanju spoštovati osebno integriteto posameznikov in njihovo pravico do zasebnosti. Osebam, ki so bile v naših programih osebno napadene ali kritizirane, je treba v najkrajšem možnem času oz. v naslednji oddaji omogočiti odgovor.«). Pri intervjuju se od voditelja pričakuje, da poseže v govor gosta, ko ta navaja trditve, za katere nima dokazov, še posebej, če vanje vključi osebe, ki na očitke v oddaji ne morejo odgovoriti. **Kar nekaj takih navedb je v oddaji naštel poslanec Mahnič in voditeljica pri tem ni posegla pravočasno in zadostno.** Vsekakor **pa bi morala oddaja Tarča poskrbeti za to, da bi »v naslednjo enako oddajo povabili k intervjuju tudi osebo ali osebe, ki izražajo nasprotna stališča« oziroma poskrbeti za to, da se ti očitki razjasnijo.**

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Na podlagi zapisanega v oddaji Tarča, 5.2., nisem ugotovila bistvenih kršitev Programskih standardov RTV Slovenija načel in Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija. Sem pa v njej **ugotovila tri odmike od poklicnih meril in posledično tudi od programskih standardov:**

1. Pomanjkljiva sestava gostov (odmik od točke 9.3 Poklicnih meril)
2. Premalo jasn fokus oddaje v uvodnih stavkih in v zadnji tretjini oddaje (Točka 1.8)
3. Voditeljica ni posegla, ko je gost navajal nedokazane očitke na račun oseb, povezanih z javnimi osebami, ni o mejila gostov politikov, ko sta komentirala (točki 1.8 in 5.6.)

Posledično je prišlo do odmika od točke II.5 Programskih standardov, ki o odgovornosti med drugim navaja: »Odgovornost v tem primeru pomeni, da RTV Slovenija jamči za kakovost predvajanih vsebin /.../.«

5. PRIPOROČILO VARUHNJE UREDNIŠTVU

Na podlagi zapisanega uredništvu priporočam:

- da v naslednjo oddajo Tarča (ali drugo oddajo) povabi osebe, na račun katerih so bili v oddaji izrečeni očitki in se nanje niso mogli odzvati, ter jim omogoči odziv;
- razpravo o ugotovljenih odmikih in razpravo o navedenih poklicnih merilih in programskih standardih.

Ljubljana, 23. 3. 2026

Marica Uršič Zupan,

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija